

Uit het dagboek van....

Wat aandacht krijgt, groeit

Het was een diepe zucht die de docente sloeg, na het zien van de video-opname van haar les. Ze was erg zenuwachtig geweest voor de plenaire nabespreking, maar nu brak er een brede lach door: "Dit was eigenlijk geweldig. Gewoon een kadootje".

Ik was gevraagd om te werken aan de ontwikkeling van begeleidingsvaardigheden van docenten. Bij dat soort vragen maak ik vaak gebruik van video-opnames. Zo werken we met 'eigen' materiaal; de eigen school, de eigen leerlingen, de eigen situatie. Samen kijken we naar wat er al is en wat bouwstenen zijn voor verdere groei.

Toch ervaar ik dat docenten de neiging hebben zich nogal ongemakkelijk te voelen onder dat gezamenlijke kijken en analyseren. Het begint er al mee dat ze zelf altijd onmiddellijk zien wat er niet deugt, wat fout gaat, wat leerlingen niet doen, wat zij zelf hadden moeten doen, Ze focussen op dat wat beter kan.

En blijkbaar vrezen ze die boodschap ook te gaan horen uit de monden van hun collega's. Echter, het is belangrijk de blik altijd eerst te richten op wat er is, wat goed gaat, waar complimenten op hun plaats zijn. En doorgaans is er op meer momenten aanleiding om te zeggen 'dat doe je goed' dan om te zeggen 'dat kan anders'. Het is meestal een verademing als docenten merken dat ik ook hun groepsleden stuur in dit positieve kijken. We vinden altijd een prettige manier om die zaken te benoemen die iemand kunnen helpen om te groeien, bijvoorbeeld geformuleerd in een eenvoudige tip.

"We kijken met de rode pen", zei een directeur eens, "en ik wil dat we een school worden met een groene pen." Dat vond ik een rake opmerking. We zijn gewoon te focussen op dat wat mist, wat fout is en beter kan. We vinden dat wat goed is vanzelfsprekend en benoemen het niet meer.

Het 'kadootje' zoals de docente opmerkte, was het feit dat ze geholpen werd om aspecten te noemen die ze goed vond van zichzelf. De andere groepsleden voegden daaraan nog een aantal toe. Die positieve feedback bood zoveel houvast dat ze ook uitstekend kon omgaan met de twee tips die ze kreeg. Twee tips die naadloos aansloten bij dat wat ze al deed. Zo kon ze verder bouwen met wat ze al had, om te komen waar ze wilde zijn.

Wat aandacht krijgt, groeit

In Trouw (24 november 2010) stond een artikel over een Engels onderzoek: *“Vingers opsteken in de klas blijkt niet te werken”*. De conclusie was dat met vingers opsteken een groot deel van de leerlingen het over laat aan degenen die het weten. Leerlingen worden passief en zijn minder betrokken. In dat onderzoek hadden ze verschillende experimenten gedaan om leerefficiëntie te verbeteren. Het artikel sloot met de zinnen: *“Het meest omstreden was het afschaffen van de cijfers. In plaats van cijfers kregen alle leerlingen commentaar op hun werk, met vooral aandacht voor wat ze konden verbeteren. Met name de betere leerlingen bleven zich daar tot het eind tegen verzetten”*.

En dat is logisch. Onderzoek heeft aangetoond dat het geven van cijfers veelal een minder positief effect op het leerrendement geeft dan goede feedback. Onderzoek heeft ook aangetoond dat goede feedback minstens in een verhouding van 3:1, positief t.o.v. negatief/sturend, moet zijn. En dat is wat in dit onderzoek scheef lijkt te zijn.

Zo zijn we weer terug bij de leerkracht met haar video-opname. Bewust worden van dat wat goed gaat om een fundament te leggen voor bouwen. Dat is wat anders dan het “sandwich-truckje”: een compliment, zeggen wat beter kan, gevolgd door weer een compliment. Goede feedback is positief (3:1), kort en specifiek. Alleen “Goed zo”, is onvoldoende!

Wat aandacht krijgt, groeit. Zo werkt het bij leerlingen, zo werkt het bij docenten.

Wim Bos
wimbos@linqueconsult.nl